

چرا رسانه ملی باید به اقلیت‌های دینی توجه کند؟

ارزایی دقیق عملکرد رسانه ملی در حوزه وحدت بین اقلیت‌ها به ابزارهای رسمی و علمی نیاز دارد. اما می‌توان به این مساله از یک زاویه جدید نگاه کرد که چرا صدا و سیما باید به اقلیت‌های مذهبی توجه کند. اگر بخواهیم به این مساله نگاه کنیم، باید بگوییم چرا

این اقلیت‌ها مهم هستند. این مساله به واسطه تعریف مشترکی است که وقتی صحبت از ملت می‌شود منظور همه افرادی هستند که در زمینه‌های فرهنگی یا نژادی مشترک هستند و در چارچوب جغرافیایی مشترک تحت سیطره یک قدرت نظامی زندگی می‌کنند. این افراد یکسری حقوق دارند و براساس قانون اساسی کشور ما، همه افرادی که در درون سرزمین ایران هستند -با هر دیدگاه و هر نژاد و اقلیتی که باشند- دارای حقوق هستند. از بعد امنیت ملی هم که بخواهیم به این مساله نگاه کنیم، اینها سرمایه‌های امنیت ملی و قدرت ملی مامحسوب می‌شوند.یعنی اگر ابعاد پنجگانه قدرت ملی را هم بخواهیم در نظر بگیریم، همه این اقلیت‌ها جزو سرمایه‌های قدرت ملی هستند و باید به آنها توجه شود. از طرفی، وقتی در بعد سرمایه‌های ملی به این مساله توجه می‌شود هر اقدامی که چه از طریق رسانه و چه از طریق سایر دستگاه‌ها صورت گیرد و این احساس تعلق را تقویت کند و احساس ارزشمندی به آنها بدهد، بیشتر از قبل می‌تواند آنها را به سرمایه‌های ملی ما تبدیل کند. از طرف دیگر، هر اقدامی که به این احساس تعلق و همراه بودن آسیب‌زده و باعث تفرقه شود، آسیب‌زننده بوده و باید از آن پرهیز کرد. اما رسانه در این میان چه کاری می‌تواند انجام دهد؟ رسانه از هر بعدی که به آن نگاه کنیم - چه به مثابه ابزار انتقال‌دهنده پیام و چه فراتر از آن، عامل اثرگذار - می‌تواند با پیام‌های خود اثرگذار باشد و دنبال نقاط اشتراک موجود بگردد تا ببیند چه چیزی می‌تواند ما را به عنوان یک ملت به هم نزدیک‌تر کند. باید نقاط اشتراک را در اقلیت‌های مذهبی و قومی پیدا کرد. یافتن نقاط مشترک در فرآیندهای برنامه‌ریزی می‌تواند کمک‌کننده باشد چرا که رسانه عامل وحدت ملی است.

رسانه باید کاری کند که جلب مشارکت، همکاری و همدلی ایجاد کند. این مساله از طریق ایجاد احترام به سنت‌های کل این ملت ممکن است. از جمله همین سنت‌هایی که اقلیت‌های مسیحی درباره سال نوی میلادی دارند. البته در همه جای دنیا این طور نیست که تمام خواسته اقلیت‌ها مورد توجه قرار گیرد. اگر بخواهیم اصول حاکم بر برنامه‌ریزی رسانه‌ای را تقسیم کنیم، در مرحله اول یک‌سری اصول ثابت و غیرقابل تغییر داریم. برای ما اصول حاکم و ثابت، مساله اسلام و شیعه است. دومین دسته، برخی باورهای قابل انعطاف است که نقاط اشتراک ملت‌هاست. می‌توان به این اصول متعادل تر نگاه کرد چرا که درست همان اصول اشتراکی است و باید مورد توجه رسانه‌ها قرار گیرد. برخی موارد هم که باید از آن پرهیز کرد، نگرش‌های حاشیه‌ای است که نقاط اختلاف است و نباید پررنگ جلوه داده شود، چون خودش باعث اختلاف می‌شود.

اگر می‌خواهیم برنامه‌سازی کنیم باید اصول ثابت را نگاه داریم و در باورهای قابل انعطاف دنبال نقاط اشتراک باشیم. در عین حال از باورهای حاشیه‌ای پرهیز کنیم. این که چطور این موارد می‌تواند در برنامه‌سازی در نظر گرفته شود، در توجه به مناسبت‌ها و آداب و رسوم قابل درک است. وقتی صحبت از رسانه ملی می‌کنیم، یعنی همه ملت ایران. اصول و آداب آنها هم باید دیده شود چه در فیلم‌سازی و چه در برنامه‌سازی. خیلی از شهدای جنگ تحمیلی از اقلیت‌ها بودند. ممکن است این اقلیت‌ها برخی مکان‌های خاص مذهبی و تاریخی داشته باشند که باید به شکل سرمایه ملی به آنها نگاه شود. یعنی در مجموع باید به دو عامل سرمایه‌بودن این اقلیت‌ها و حقوق اساسی آنها توجه کرد.

تولید سری جدید «همسایه‌های خوب» در شبکه افق

فصل دوم مجموعه مستند «همسایه‌های خوب» به کارگردانی مهدی بخشی‌مقدم و تهیه‌کنندگی مهدی شامحمدی که قرار است در مرکز مستند سوره تولید شود، این روزها فرآیند تحقیق و پژوهش خود را پشت‌سر می‌گذارد تا به‌زودی فیلمبرداری خود را آغاز کند.

همزمان باتدارک عوامل سازنده برای ساخت فصل جدید، این مجموعه مستند روی آنتن شبکه افق می‌رود. به این ترتیب

در گفت‌وگوی «جام‌جم» با کارشناسان رسانه مطرح شد

رسانه ملی نخ تسبیح وحدت‌ادیان

نامیدانه دستش را به نخل می‌کشد و چند بار به آن ضربه می‌زند. خرماها برف شدند و دانه‌دانه روی سرش ریختند. دامنش را نگاه کرد. مریم(س) ناباورانه یکی برداشت و به دهان گذاشت. انگار همان خرما بود که فاطمه (س) در سفره گذاشت. همان که هر بار به اهالی سفره می‌داد از آسمان ندای «نوش جان» به گوشش می‌خورد. خرما در دامن این زنان ریخته شد تا یکی مسیح(ع) را بپرورد و دیگری سفره‌دار خانه پیامبر(ص) باشد. این روزها رخت فاطمه از خانه پیامبر(ص) و علی(ع) رفته و دیگری مسیح را متولد کرده است. هرچه هست، هر دو امثال مسیح(ع) و حسین(ع) را پرورش دادند تا هزاران نسل شبیه خود پرورش دهند و مسیرشان سبز شود. پیوند میان اسلام و مسیح چیز تازه‌ای نیست و تا همیشه، ایران محل زندگی مسالمت‌آمیز ادیان و وحدت‌شان بوده است. ایران نقشه رنگ به رنگ اقلیت‌های مذهبی و قومی است و همیشه توانسته این تنوع فرهنگی رنگارنگ را زیر یک پرچم حفظ کند. رسانه ملی به‌عنوان عامل وحدت‌بخش، همیشه بخشی از نخ این تسبیح بوده تا تکه‌های نا همگون و متفاوت را کنار هم جمع کند. از ساخت برنامه‌های متنوع برای محبت درباره اقلیت‌های قومی گرفته تا پخش برنامه‌هایی که از ظرفیت‌های هنرمندان حوزه اقلیت مذهبی استفاده کند؛ همه اینها یعنی کارکرد رسانه و چه جایی بهتر از رسانه ملی برای تحقق این وحدت. کریسمس و تولد حضرت مسیح(ع) پهناده‌ای برای وحدت دوباره میان این رنگ‌های امیل رنگین‌کمان است. بهانه‌ای برای کنار هم قرارگرفتن سلیقه‌ها و باورهای متفاوت. این که چقدر رسانه ملی در وحدت‌بخشی میان اقلیت‌های مذهبی و قومی موفق بوده، پرسشی است که با کارشناسان حوزه رسانه مطرح کردیم تا پاسخ را از زبان آنها بشنویم. در همین رابطه با امیدعلی مسعودی، کارشناس رسانه و استاد دانشگاه و محمود کبیری یگانه، محقق و پژوهشگر حوزه رسانه گفت‌وگو کردیم.

سپیده اشرفی گروه رسانه

امیدعلی مسعودی، کارشناس رسانه و استاد دانشگاه در خصوص نقش صدا و سیما برای وحدت‌آفرینی بین اقلیت‌های مذهبی به جام‌جم می‌گوید: ما در دوره‌ای هستیم که رقابت‌های رسانه‌ای بسیار سخت و تگاتنگ شده است. کار صدا و سیما و مطبوعات ما هم به همین نسبت کار سختی است.

به نظر در این عرصه از کارهای مهمی که صدا و سیما انجام داده، احترام به اقلیت‌ها بوده که شامل اقلیت‌های قومی و مذهبی می‌شود. ما در برخی شهرهای کشور، شاهد حضور اقوام و ادیان مختلف هستیم. ملت ما ملتی است که از این نظر شاید مثل هند نباشد اما در محدوده خودمان و سابقه تاریخی‌مان، همیشه اقوام و ادیان در کنار هم زندگی و مسالمت‌آمیزی داشته‌اند. رسانه‌ها در این حوزه باید به معرفی این اقوام بپردازد و فرهنگ قومی و ملی آنها را بازتاب دهد.

به خرده‌فرهنگ‌ها توجه کنیم

وی با اشاره به تجربه اوایل انقلاب و نقش صدا و سیما در وحدت‌آفرینی بین اقوام تاکید می‌کند: بادم می‌آید اوایل انقلاب، صدا و سیما روی این مساله خیلی کار کرده بود. چون خیلی‌ها انتظار شکل‌گیری اختلاف میان گروه‌های قومی و مذهبی را داشتند. این مساله در دهه ۶۰ و ۷۰ با نقش پررنگ صدا و سیما به خوبی پوشش داده شد. صدا و سیما الان بیشتر در برنامه‌های خبری و تحلیل‌های سیاسی به این مساله اشاره می‌کند. البته قبل‌تر هم سریال‌هایی در این زمینه داشتیم که هویت و آداب و رسوم فرهنگی را نشان می‌داد. ما به سمت سال نو مسیحی می‌رویم و باید یادی کنیم از عزیزان هم‌میهن ما که در همه فراز و نشیب‌های جامعه در کنار ما بودند که بهترین نمونه آن هشت سال دفاع مقدس بود که جوانان مسیحی برای ایران که کشورشان بود، به شهادت رسیدند. مسعودی تصریح می‌کند: در قانون اساسی هم ادیان به رسمیت شناخته شده‌اند. اما توفعی که می‌رود این است که صدا و سیما در برنامه‌های سریالی خود و ادبیات داستانی به این مساله توجه

بازبخش این اثر که محصول مرکز مستند سوره است، شنبه تا چهارشنبه هر هفته ساعت ۱۹ از شبکه افق خواهد بود.

همسایه‌های خوب با شعار «گاهی آدم، حال خوب قرض می‌کند از همسایه خوب» در مردادماه امسال برای اولین بار از شبکه دوی سیما روی آنتن رفت. این اثر، قصه خیبرانی است که در نزدیکی مازندگی می‌کند، مانند شمع به‌اطراف‌شان روشنی می‌بخشد و در یک کلام خوب کردن حال همنوع‌شان را به

کند، ما به برنامه‌هایی نیاز داریم که مثل ادبیات زبان فارسی که پاسدار فرهنگ ایرانی و اسلامی است، به خرده‌فرهنگ‌هایی که کنار آن است - مثل فرهنگ زرتشتی و مسیحی - توجه کند.

وی در خصوص راهکارهای لازم برای ادامه مسیر وحدت‌بخشی صدا و سیما عنوان می‌کند: بهترین راه این است که خود این اقوام و مذاهب در برنامه‌ها بیایند. مثلا کودکانی از همه اقوام در یک برنامه تلویزیونی باشند تا این تنوع را بیشتر کند. در چنین برنامه‌هایی می‌توان بازی‌های اقوام مختلف را هم آموزش داد چون بازی‌ها بخشی از فرهنگ ماست، درباره مذهب و اقلیت‌ها هم این مساله صدق می‌کند. مثلا در آتشکده یزد تلاش می‌کنند آتش خاموش نشود و آن رانامد حیات می‌دانند. حتی نوع لباس و جشن‌های آنها و صحبت از آن می‌تواند به این وحدت کمک کند. ما باید همدیگر را بشناسیم چون در این شناخت می‌فهمیم چه ملت بزرگی هستیم و چقدر این کشور برایمان اهمیت دارد. در این صورت این وحدت می‌تواند به ما در بحران‌ها کمک کند.

صدای ادیان در رسانه شنیده می‌شود

چه بسا که می‌تواند این توجه و تولید محتوایی که ناظر به این همگرایی ملی باشد، کمک کند که آنها اسفیران تمام‌عیاری برای جمهوری اسلامی در سایر ادیان و فرهنگ‌ها باشد. این نکته‌ای است که رسانه باید به آن توجه کند. وی ادامه می‌دهد، این که تا به امروز در این رابطه چه کرده‌ایم به نظر می‌آید نیاز به تقویت و توجه بیشتری دارد و باید به آن به صورت ویژه پرداخته شود. چون اقلیت‌هایی که در یک کشور ساکن هستند، باید احساس تعلق و مالکیت هم نسبت به آن کشور داشته باشند و نباید احساس میمان بودن و غریبه‌بودن پیدا کنند. مادر رفتارم معظم‌رهبری این توجه ویژه به اقلیت‌ها را می‌بینیم و در واقع در سرزدن به خانواده‌های شهدای مخصوصا اقلیت به صورت ویژه توجه دارند. این رویکرد باید در رسانه هم مورد توجه قرار بگیرد.

وی همچنین می‌افزاید: صدا و سیما و سازندگان محتوای سینمایی از بازیگرانی که اقلیت‌های دینی هستند بهره‌گیری بیشتری کنند. ضمن این که به محتوای متناسب با این افراد و دغدغه‌های‌شان هم باید در آثار بیشتری پرداخته شود. این پژوهشگر درباره تأثیر رسانه ملی در این حوزه هم می‌گوید: رسانه ملی مفهوم بزرگی دارد. ملی یعنی همه قومیت‌ها و همه اقلیت‌های دینی و همه گرایش‌های مختلف در یک کشور ذیل ملی قرار می‌گیرند.

هرچیز ترجیح می‌دهند. این مجموعه مستند که مخاطبش خانواده و به دنبال الگوسازی در جامعه است، زندگی آدم‌های معمولی و ساده‌ای را روایت می‌کند که با استقامت بسیار، امید و انسانیت را در افراد زنده نگه داشته‌اند.

فصل اول همسایه‌های خوب که در ۲۲ قسمت ۳۰ دقیقه‌ای تولید شده، شنبه تا چهارشنبه ساعت ۱۹ از شبکه افق پخش می‌شود و تکرار آن ساعت ۱۳ روز بعد است.

واقعیت چیست؟

علاوه بر مواردی که مسعودی به‌عنوان عامل تأثیرگذار در این وحدت بیان می‌کند، مساله واقعیت عملکرد کبیری یگانه، محقق و پژوهشگر حوزه رسانه در این رابطه به‌نقش رسانه ملی در وحدت‌آفرینی اشاره کرده و به جام‌جم می‌گوید: در این حوزه ما می‌توانیم به دو بستر این مساله توجه کنیم: سیاسی و اجتماعی. در حوزه سیاسی در واقع باید به آن چیزی اشاره کرد که رسانه‌های لندن‌نشین از فضای اقلیت‌ها در ایران نشان می‌دهند که یک فضای خیلی شمشزکنده است اما واقعیت این است که آنچه در داخل کشور اتفاق می‌افتد کاملا متفاوت است. ما در اصفهان، شیراز و شهرهای مختلف اقلیت‌های مختلف مذهبی داریم.

وی ادامه می‌دهد: واقعیت این است که این اقلیت‌ها در ایران به صورت آزادانه و به دور از هرگونه حاشیه

از این رونیا ز است از کارشناسانی که اقلیت هستند و به مسائل و دغدغه‌های آنها آشنا هستند هم در برنامه‌ها استفاده شود. حتی از نمایندگان مجلس که جزو اقلیت‌ها هستند و یاری این گونه افراد وارد مجلس شده‌اند استفاده کنند و در این زمینه اقداماتی در رسانه انجام شود.

نصیری در پایان عنوان می‌کند: اقلیت‌های دینی در حوزه‌هایی مثل مباحث مربوط به فرهنگ عاشورا و به طور خاصه امام حسین(ع) و حضرت ابوالفضل(ع) بارها دیده‌ایم که بسیار توجه ویژه‌ای دارند. گاهی رفتارها و باورهای را از اقلیت‌های دینی در این حوزه می‌بینیم که شگفت‌انگیز و بسیار تامل‌برانگیز است.

در عین حال به عنوان کسانی که بخش عمده‌ای از جامعه ما هستند در حوزه شهادت و فرهنگ شهادت هم اقدام کرده‌اند. اما ما از این ظرفیت‌ها کمتر استفاده کرده‌ایم. چه برای معرفی میزان پایبندی و علائق آنها نسبت به کلان‌موضوعات جمهوری اسلامی و چه نسبت به توجه‌دادن افکار عمومی به این که مباحث ملی فقط مختص مسلمانان نیست.

معماری ایرانی در «میراث مشترک»

برنامه این هفته «میراث مشترک» شبکه جهانی جام‌جم به تأثیر معماری ایرانی در شبه‌قاره هند اختصاص دارد. آثار معماری و بناهای متعددی در هندوستان توسط ایرانیان طراحی و ساخته شده که چشم

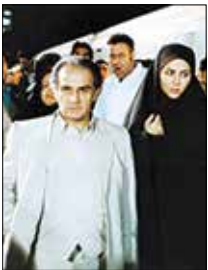
جهانیان را به حیرت واداشته است. تاج محل یکی از عجایب دنیا و از برترین بناهایی است که شهرت جهانی دارد و هر ساله گردشگران زیادی برای دیدن آن از سراسر دنیا روانه هندوستان می‌شوند. تاج محل به دستور شاه جهان، پنجمین پادشاه گورکانی هند و به یادبود همسر ایرانی‌اش، ازچمندبانو که سال ۱۰۱۵ قمری ۱۴۰۴ شمسی در سفری جنگی و هنگام وضع حمل فوت کرد، نباشده است. خود شاه جهان نیز بعدتر در همان‌جا به خاک سپرده شد. این بنا حاصل طراحی عیسی شیرازی و محمدخان شیرازی است. برنامه میراث مشترک به همت گروه فرهنگ ادب و هنر شبکه جهانی جام‌جم و با حضور دکتر ناز ناروف سیدزاده از کشور تاجیکستان، زینب بیات پژوهشگر زبان و ادبیات فارسی از کشور افغانستان و دکتر علیرضا قیامتی از ایران تولید و پخش می‌شود.

مجموعه «رقص پرواز» روی آنتن شبکه دو

مجموعه تلویزیونی «رقص پرواز» به کارگردانی احمد مرادیپور و تهیه‌کنندگی محمدرضا تخت‌کشیان از شبکه دوی سیما روانه آنتن شد. سریال رقص پرواز به نویسندگی علیرضا طالب‌زاد، محصول سال ۱۳۸۴-۱۳۸۳ است. نویسنده سریال رقص پرواز یکی از فیلمنامه‌نویسان خوب تلویزیون است که در پرورده کاری خود سریال‌هایی مانند «در پناه تو» و «صاحب‌الان» را دارد برای درام جنگی خود جفت‌وبست‌های خوبی طراحی کرده بود که سریال را از ورطه شعارزدگی نجات می‌داد. مجموعه رقص پرواز درباره زندگی یک جراح متخصص است که در زمان جنگ تحمیلی از آمریکا به ایران بازمی‌گردد و برای انجام عملی حساس ناچار می‌شود به اهواز سفر کند.

همزمان ملیحه، دانشجوی جوان پزشکی برای یافتن نامزدش دکتر مولایی با دکتر باوری همراه می‌شود. مهدی هاشمی، لاله اسکندری، شهاب حسینی، امیرحسین صدیق، زنده‌یاد سیروس گرجستانی، بیوک میرزایی، فخرالدین صدیق شریف، اصغر نقی‌زاده، آفرین عیسی، ناصر ایردفر و زنده‌یاد محمود مقامی از بازیگران این مجموعه تلویزیونی‌اند. رقص پرواز شنبه تا پنجشنبه ساعت ۲۱ و ۳۰ دقیقه روانه آنتن می‌شود.

۵۰ سالگی بازیگر طنز

نیم‌ا فلاح، بازیگر تلویزیون و سینما امروز ۵۰ ساله می‌شود. او محرک کارشناسی گرافیک مطبوعاتی دارد و سال ۷۳ در ۲۳ سالگی با بازی در مجموعه «ساعت‌خوش»، به‌قاب تلویزیونیون معرفی شد و بعد از آن در مجموعه‌های بسیاری حضور پیدا کرد. او در مجموعه‌های تلویزیونی باغ سرهنگ، آب پریا، رستوران خانوادگی، قنار ابدی، جنگ ۷۷ و ساعت‌خوش نقش‌آفرینی کرده است. نیم‌ا فلاح در شروع کار خود، بیشتر به‌واسطه بازی در آیت‌های طنز شناخته شد و بعد از آن مسیر طنز را با بازی در سریال‌های این ولدییکی، بازیگر تلویزیون ازدواج کرد.

